

Πώς να μιλούν οι γονείς στα παιδιά για το ψευτονητλήκι

Η μέχρι τώρα ανάλυσή μας εστίαστηκε, όχι χωρίς λόγο, στο σχολικό περιβάλλον. Και ανέδειξε κυρίως όσα οι παιδαγωγοί μπορούν να κάνουν, συμπληρώνοντας τις υπάρχουσες προσπάθειές τους με τη στρατηγική της γελοιοποίησης του ψευτονητλήκιου. Αυτό δεν σημαίνει ότι η εν λόγω στρατηγική είναι υπόθεση των παιδαγωγών και μόνο. Όλοι οι μεγάλοι, και όλως ιδιαι-τέρως οι γονείς, μπορούν και οφείλουν να συμβάλουν σε αυτόν τον πόλεμο.

Ιδιαίτερα οι γονείς έχουν, και εδώ, να παίξουν ρόλο κρίσιμο και αποφασιστικό. Όχι μόνο υποστηρίζοντας τις σχετικές ενέργειες του σχολείου – ή, τουλάχιστον, μη υπονομεύοντάς τες. Αλλά και αναπτύσσοντας αυτοτελή δική τους παιδαγωγική δράση σε σχέση με τα παιδιά (τα δικά τους και όλα τα άλλα που συναντά ο λόγος τους).

Αυτή η δράση των γονέων ξεκινά από την πιο τρυφερή ηλικία του παιδιού. Πολύ πριν έρθει το παιδί σε επαφή με το σχολικό περιβάλλον, οι γονείς μπορούν και οφείλουν να του διδάξουν δύο πράγματα: Πρώτον, το ύψιστο μάθημα. Ιδιαίτερα μπορούν να αξιοποιή-σουν τον πλούτο και τη δύναμη των αφηγήσεων και των εικόνων, ώστε, μιλώντας στο παιδί με ιστορίες, να του ενσταλάξουν τις αξίες του υποτισμού, της αντίθεσης στην κακοπραγία και αδικοπραγία και γενικά όσα περιέχονται στο Συμβόλαιο Τιμής.

Δεύτερον, την αλήθεια και την ηθική στάση σχετικά με τη βία. Δηλαδή να του καλλιεργήσουν τη γνώση ότι σε κάθε άνθρωπο ενυπάρχει η βία, καθώς και ο πειρασμός για απόλαυση της βίας. Ότι πάντοτε κάνουμε διάκριση ανάμεσα στη φαντασία και στην πραγματικότητα, όπως και ανάμεσα στο καλό και στο κακό. Και ότι πάντοτε μπορούμε να απολαμβάνουμε ακόμη και τη βία (όπως στα κινούμενα σχέδια, γκέιμ κ.τ.ό.), αλλά πάντοτε κάνοντας τις δύο προηγούμενες διακρίσεις, παίζοντας με κανόνες και σεβόμενοι τις ηθικές προδιαγραφές που περιγράφει το Συμβόλαιο Τιμής.

Ειδικά ως προς το ψευτονητλήκι, οι γονείς μπορούν και οφείλουν να ενημερώσουν το παιδί τους για το πώς πρέπει να φέρεται το ίδιο – δηλαδή να απεχθάνεται, να αποφεύγει και να αντιμάχεται το ψευτονητλήκι. Αλλά και ότι στο σχολείο πάντοτε υπάρχει πιθανότητα να το συναντήσει. Και εδώ, ωστόσο, οι γονείς όχι μόνο αναδεικνύουν τις απεχθείς, άδικες και βλαβερές πλευρές του ψευτονητλήκιου. Αλλά και φροντίζουν να σχηματίσει το παιδί τους μια παράσταση γι' αυτό που δείχνει ότι το ψευτονητλήκι ναι μεν υπάρχει, αλλά πολεμιέται και νικείται. Γι' αυτό φροντίζουν το παιδί τους να δει ότι το ψευτονητλήκι δεν είναι η εκδήλωση της ακαταμάχητης δύναμης ενός παντοδύναμου κυρίαρχου. Ότι δεν πρέπει να είναι για το παιδί αντικείμενο μονοδιάστατης υπερ-δραματοποίησης – επειδή μια τέτοια υπερ-δραματοποίηση του κακού είναι πηγή μυθοποίησης, άλογου φόβου, δέους και θαυμασμού. Αλλά ότι αυτό που του αξίζει είναι η γελοιοποίηση, η περιφρόνηση και η κοροϊδία ως προς όλες αυτές τις θρασύδειλες, γελοίες και κομπλεξικές συμπεριφορές.

Με απλά λόγια: Το ψευτονητλήκι, παιδί μου, και θα το συναντήσεις και θ' ακούσεις να γίνεται λόγος γι' αυτό. Αλλά μη φοβάσαι! Ο ψευτονητλής δεν είναι ο ανίκητος τύραννος που πρέπει να σου προκαλεί φόβο και τρόμο. Αλλά κάποιο πλάσμα θρασύδειλο, κομπλεξικό και, πάνω απ' όλα, γελοίο, που ενοχλεί και βλάπτει τους άλλους κάνοντας γελοιότητες. Και γι' αυτό το μόνο που του αξίζει είναι η γελοιοποίηση και η άφοβη αντιμετώπιση.

Παράλληλα, του διδάσκουν και το εξής: Πάντοτε κάποιοι ψευτονητλήδες μπορεί να βρεθούν και να ενοχλούν ή να κάνουν κακό σ' εσένα ή σε κάποιον άλλο. Ας πούμε λοιπόν ότι βλέπεις κάποιον (ή κάποιους), που ξέρεις ποιος είναι, να βασανίζει ένα γατάκι ή ένα σκυλάκι. (Αυτή η παρομοίωση μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά ισχυρή και γόνιμη, ιδίως στα μικρότερα παιδιά!). Ή να κάνει μούσκεμα με το λάστιχο ένα γατάκι. Ή να σπρώχνει ένα παιδί στη θάλασσα «για πλάκα». Ή να σκίζει τα λάστιχα των ποδηλάτων, να κλέβει τα πράγματα των συμμαθητών του που κάνουν γυμναστική ή να χτυπάει ένα αδύναμο παιδάκι στον δρόμο. Μπορείς να το πεις στους γονείς σου, στον δάσκαλο ή σε κάποιον μεγάλο που παρευρίσκεται, χωρίς φόβο να το μάθει ο ψευτονητλής. Τι μπορείς και τι πρέπει να κάνεις;

Είναι φανερό: Μίλα μας! Μίλα! Επειδή το ψευτονηλίκι διόλου δεν διαφέρει από την καταστροφή των πραγμάτων που αγαπάμε, την κλοπή, ή την κακοποίηση ενός ζώου ή ενός παιδιού, ακόμα και με πράξεις που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική του ασφάλεια και σίγουρα πληγώνουν ένα ζωάκι ή τραυματίζουν την ψυχή ενός παιδιού. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, το να σωπαίνεις σημαίνει συγκάλυψη του αδικοπραγούντος και δείχνει ανευθυνότητα, δειλία και ανοησία. Επειδή, ακριβώς, μπορεί κάποια στιγμή κι εσύ (ή το σκυλάκι σου ή το ποδήλατό σου) να πέσεις θύμα της σιωπής, όταν θα χρειάζεσαι βοήθεια και κανείς δεν θα προστρέχει «για να μην τον πουν καρφί».

Με δυο λόγια, κάθε γονιός και κάθε μεγάλος σε κάθε στιγμή μπορεί να διδάσκει στα παιδιά την ακόλουθη απλή αλήθεια: Το κακό υπάρχει και πιθανότατα θα βρεθεί στον δρόμο μας. Όταν συναντήσουμε το ψευτονηλίκι, τότε το αντιμετωπίζουμε κατάλληλα. Που σημαίνει: Έχω επίγνωση του κινδύνου. Αλλά δεν τα χάνω θεωρώντας ότι «ψευτονηλίκι = ακατανίκητος φόβος και τρόμος». Αλλά το αντιμετωπίζω έχοντας επίγνωση του ότι «κάποιοι θρασύδειλοι κάνουν γελοιοτήτες ενοχλώντας τους άλλους, όσο νιώθουν ότι τους παίρνει». Γι' αυτό κάνω κάποια απλά πράγματα που συμβάλλουν στο να αντιληφθούν οι ψευτονηλίκι-δες ότι δεν τους παίρνει. Ποια είναι αυτά τα απλά πράγματα; Τα εξής: Μιλώ στους μεγάλους. Σκέφτομαι το κακό και το χάλι τους. Και γελοιοποιώ τα καμώματά τους.